

соціально-психологічного, морально-ідеологічного, інформаційного тощо характеру.

Для того, щоб постійно зміцнювати законність у суспільстві, підтримувати її належний рівень, необхідно провадити ряд наступних дій: приводити законодавство у відповідність до Конституції, забезпечувати її стабільність; усувати суперечності та невизначеності, що виникають у законодавстві; постійно вдосконалювати правову базу виходячи з темпів розвитку суспільства; впроваджувати нові системи захисту прав та свобод людини і громадянина; наближувати законодавство країни до законодавства інших розвинутих, демократичних, правових держав; удосконалювати систему органів юстиції, розширювати її функції у сфері реалізації державної правової політики, передусім у сфері юридичного забезпе-

чення реалізації прав та свобод людини і громадянина; приводити господарське законодавства у відповідність до економічних реалій; реформувати судову систему; сприяти розвитку міжнародного правового співробітництва; налагоджувати спільну роботу між усіма органами державної влади з метою комплексного здійснення правових та організаційних заходів щодо забезпечення додержання законності та правопорядку; поліпшувати матеріально-технічне забезпечення державних органів, діяльність яких безпосередньо пов'язана з забезпеченням законності в суспільстві; впроваджувати системи захисту осіб. Розглянута проблема залишається актуальною і тому потребує подальшого наукового розроблення щодо її розуміння та теоретичного і практичного обґрунтування.

Література

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовт. 1985 р. // Місцеве самоврядування. – 1997. – № 1–2.
2. Товариш Плюс. Хартія соціалістів для місцевого самоврядування в Україні. – 2006. – 25 лип. – № 59 (849).
3. Про боротьбу з корупцією : закон України вид 5 жовт. 1995 р. № 356/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.
4. Бойко А. Корупція як один із чинників сучасної економічної злочинності в Україні / А. Бойко // Вісник Національної прокуратури України. – 2008. – № 1. – С. 28 – 33.

Надійшла до редколегії 03.09.2010

УДК 342.951:349.442

З. В. ЩЕПАНОВСЬКИЙ,

здобувач

Київського національного університету внутрішніх справ

СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЗА БУДІВНИЦТВОМ ЖИТЛА В УКРАЇНІ

Досліджено систему органів державного нагляду (контролю) за будівництвом житла в Україні. На підставі відповідних нормативно-правових актів визначено їх повноваження та запропоновано шляхи подальшого удосконалення діяльності зазначених органів.

ЩЕПАНОВСКИЙ З. В. СИСТЕМА ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО НАДЗОРА (КОНТРОЛЯ) ЗА СТРОИТЕЛЬСТВОМ ЖИЛЬЯ В УКРАИНЕ

Исследована система органов государственного надзора (контроля) за строительством жилья в Украине. На основании соответствующих нормативно-правовых актов определены их полномочия и предложены пути для последующего усовершенствования деятельности отмеченных органов.

SHEPANOVSKIY Z. SYSTEM OF STATE AGENCIES OF SUPERVISION (CONTROL) AFTER ACCOMMODATION BUILDING IN UKRAINE

System of state agencies of supervision (control) after accommodation building in Ukraine is researched. Their authorities are determined on the basis of proper normative and legal acts. Ways of further improving the activity of mentioned agencies are offered.

Будівництво житла є ризиковим видом господарської діяльності з огляду на негативні наслідки, що можуть настати у випадку недотримання встановлених державою й апробова-

них будівельною практикою норм та стандартів. Тому обґрунтованим є державний нагляд (контроль) за будівництвом житла, який здійснюється з метою захисту інтересів суспільства

і людини від можливих негативних наслідків.

Нормативно-правові акти України нерідко містять неоднозначні положення щодо контролю-наглядових повноважень органів державної влади України. До недавнього часу (коли будівництво житла було доволі прибутковим бізнесом) подібні недоліки правового регулювання зумовлювали ситуації, коли представники державних органів безпідставно реалізували окремі контролюючі функції щодо суб'єктів будівельної галузі. Відповідно й суб'єктам господарювання в будівельній галузі важко орієнтуватися у правомірності здійснення заходів державного нагляду (контролю) представниками органів державної влади України. Таким чином, існує цілком виправдана практикою потреба у визначенні системи органів державного нагляду (контролю) за будівництвом житла в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблематика державного нагляду (контролю) за будівництвом частково досліджувалася представниками юридичної науки. Зокрема провідна вітчизняна дослідниця адміністративного права О. Ф. Андрійко у докторській дисертації розкривала проблеми формування й розвитку системи органів державного контролю у сфері виконавчої влади України і ще в 1999 р. зазначала, що «для державного контролю в сфері економіки характерною є наявність значної кількості контролюючих органів, що проводять перевірки, ревізії, обстеження без дотримання системності, а тим більше координації своєї діяльності з іншими органами контролю» [1, с. 26]. Звичайно, на сьогодні держава намагається упорядкувати відносини щодо державного нагляду (контролю), однак існують непоодинокі випадки неправильного правозастосування у сфері господарювання, і зокрема у галузі будівництва житла.

У суміжних до обраної тематики дослідженнях розкриваються різноманітні адміністративно-правові аспекти державного нагляду (контролю) у сфері господарювання. Так, Х. П. Ярмачі висвітлює сутність, правові засади, види, форми, методи, напрямки та процедури адміністративно-наглядової діяльності міліції в Україні [2]; С. С. Вітвіцький здійснив дослідження адміністративно-правових проблем державного контролю у сфері ліцензійної діяльності [3]; Л. М. Касьяненко досліджувала організацію та здійснення фінансового ко-

нтролю органами державної податкової служби України [4]; а Г. М. Остапович дослідила формування та функціонування механізму державного контролю на ринку цінних паперів України [5]. О. Б. Німко присвячує окремий підрозділ своєї дисертації питанням адміністративно-правового статусу суб'єктів регулювання державного молодіжного житлового кредитування, визначаючи їх правовий статус, завдання та функції [6]. Класичні підручники з адміністративного права України містять підрозділи щодо організаційно-правових засад управління будівництвом і житлово-комунальним господарством [7]. Однак, на нашу думку, у зазначених та інших дослідженнях питання визначення системи органів державного нагляду (контролю) за будівництвом житла в Україні не дістало належного висвітлення.

Саме тому основним завданням даної статті є розкриття системи органів державного нагляду (контролю) за будівництвом житла в Україні.

На сьогодні законодавство України визначає державний нагляд (контроль) як діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, органів місцевого самоврядування, інших органів (органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, прийняттого рівня безпеки для населення, навколишнього природного середовища [8]. З аналізу цього визначення (у частині «виявлення та запобігання порушенням»), а також з урахуванням ст. 2 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» можна зробити висновок, що поняття державний нагляд (контроль) зокрема й у сфері будівництва житла не охоплює процедури притягнення до юридичної відповідальності. Тобто не вважається державним наглядом (контролем) проведення процедур, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання, прокурорського нагляду, досудового слідства і правосуддя [2]. Для цілей цього дослідження розмежування контрольних і наглядових повноважень не є суттєвим, тому систему органів

державного нагляду (контролю) за будівництвом житла в Україні диференціювати не будемо.

У сфері будівництва використовується поняття «державний архітектурно-будівельний контроль», що визначають як «сукупність організаційно-технічних і правових заходів, спрямованих на забезпечення дотримання законодавства, державних стандартів, норм і правил, архітектурних вимог і технічних умов, а також положень затвердженої містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів, місцевих правил забудови населених пунктів усіма суб'єктами містобудівної діяльності незалежно від форм власності під час забудови територій і населених пунктів, розміщення, будівництва, реконструкції, капітального ремонту об'єктів житлово-цивільного, виробничого та іншого призначення, реставрації архітектурних пам'яток, створення інженерної та транспортної інфраструктури, виробництва будівельних матеріалів, виробів і конструкцій» [9]. Наведене визначення не містить вказівки на суб'єктів державного архітектурно-будівельного контролю, тому їх перелік будемо визначати на основі аналізу чинних законів та підзаконних нормативно-правових актів.

Контрольні повноваження у галузі будівництва житла має Міністерство регіонального розвитку та будівництва України (далі – Мінрегіонбуд України), які (повноваження) полягають у тому, що міністерство здійснює архітектурно-будівельний контроль, державний контроль за плануванням, забудовою та використанням територій; контроль за діяльністю державних будівельних корпорацій, які належать до сфери його управління, проводить згідно із законодавством роботу з ліцензування відповідних видів господарської діяльності та здійснює контроль за дотриманням ліцензійних умов [10].

Державний контроль та нагляд у системі Мінрегіонбуду України здійснює Державна архітектурно-будівельна інспекція України (далі – Держархбудінспекція) та її територіальні органи. Місцеві органи державного архітектурно-будівельного контролю здійснюють контроль за веденням будівництва об'єктів незалежно від форм власності, відомчого підпорядкування та джерел фінансування із залученням у разі необхідності інших органів державного нагляду [11]. Таким чином, Держархбудінспекція та її територіальні органи

уповноважені не лише самостійно здійснювати контрольно-наглядові адміністративні повноваження, а й залучати за необхідності інші органи державного нагляду (контролю).

Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю виконують два види контрольно-наглядових функцій у галузі будівництва житла: 1) безпосередні заходи державного нагляду (контролю) (ті, які пов'язані з плановими чи позаплановими перевітками суб'єктів галузі будівництва житла); 2) опосередковані контрольно-наглядові заходи, які пов'язані з видачею дозволів на здійснення будівництва тощо і не стосуються перевірок суб'єктів господарювання.

До першої групи контрольно-наглядових функцій відносимо повноваження Держархбудінспекції щодо здійснення вибіркової перевірки: відповідності розміщення об'єктів, виконання будівельних робіт, виробництва будівельних матеріалів, виробів і конструкцій законодавству, державним стандартам, нормам і правилам, архітектурним вимогам, технічним умовам, затвердженим проектним рішенням, а також місцевим правилам забудови населених пунктів; своєчасності та якості виконання учасниками будівництва передбачених нормативно-технічною і проектною документацією зйомок, замірів, випробувань, а також ведення необхідної виконавчої документації; наявності сертифікатів на будівельну продукцію.

До другої групи контрольно-наглядових функцій (опосередкованих контрольно-наглядових заходів) відносимо:

1) видачу забудовникам дозволів на виконання робіт з будівництва, реконструкції, реставрації та капітального ремонту (далі – будівельні роботи), реєстрація об'єктів, на яких виконуються ці роботи;

2) реєстрацію відповідальних інженерно-технічних працівників будівельних, ремонтно-будівельних, реставраційних, проектних організацій та організацій замовників, які здійснюють безпосередньо керівництво будівельними роботами, технічний і авторський нагляд;

3) участь у встановленому порядку в роботі комісій з прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, а також у розслідуванні причин аварій на будівництві [9].

Етап прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом житлових об'єктів є одним

із основних опосередкованих контрольно-наглядових заходів. Адже прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів здійснюється на підставі свідоцтва про відповідність збудованого об'єкта проектній документації, вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил, що видається інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю [12]. У процесі ж визначення відповідності збудованого житлового об'єкта проектній документації, вимогам державних стандартів тощо органи Держархбудінспекції реалізують контрольно-наглядові повноваження.

Останніми роками спостерігалась тенденція збільшення обсягів контрольно-інспекційної роботи Держархбудінспекції та її регіональних органів. Так, протягом січня–березня 2009 р. кількість контрольно-інспекційних дій інспекцій по Україні загалом становила 37 173, що у 2,4 рази перевищувало кількість дій у I кварталі 2008 р. Високими темпами зростає обсяг перевірок, особливо планових, що, за рішенням колегії Мінрегіонбуду України, свідчило «про перехід до системної роботи» [13]. За цей період інспекціями у результаті здійснення контрольно-наглядових заходів здійснювались заходи притягнення до адміністративної відповідальності. Так, на підставі Кодексу України про адміністративні правопорушення накладено 11 065 штрафів загальною сумою 1 894 956 грн, з яких стягнуто до державного бюджету 1 551 184 грн. А на підставі Закону України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» накладено 1 032 штрафи загальною сумою 74 891 752 грн, з яких стягнуто до державного бюджету 3 785 767 грн. Колегія Мінрегіонбуду України рекомендувала територіальним органам Держархбудінспекції при складанні квартальних планів перевірок «звертати увагу на збільшення кількості планових перевірок як упереджувального засобу профілактики порушень містобудівного законодавства» [13]. Таким чином, акцентовано увагу на здійсненні Держархбудінспекцією безпосередніх заходів державного нагляду (контролю) у вигляді перевірок.

Розглянемо також і державний контроль за ліцензованими видами діяльності у сфері будівництва житла.

Поділяємо думку вітчизняного дослідника С. С. Вітвіцького, котрий визначає державний

контроль у сфері ліцензійної діяльності як «різновид державного контролю підприємницької діяльності, що здійснюється уповноваженими державними органами (їх посадовими особами) у конкретній сфері господарювання та за конкретними умовами і полягає у визначенні видів підприємницької діяльності, яка підлягає ліцензуванню, оцінці реального стану господарської діяльності суб'єкта підприємництва, що є предметом ліцензування, застосуванні визначеного чинним законодавством порядку ліцензування, використання відповідних форм контролю та притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів (фізичних та юридичних осіб – підприємців), які порушили загальнообов'язкові правила у сфері ліцензування» [3, с. 13]. Як бачимо, дослідник включає до обсягу поняття «ліцензування» здійснення відповідним державним органом контрольних заходів. Тому вважаємо, що органи ліцензування певних видів діяльності у галузі будівництва житла цілком обґрунтовано здійснюють і контрольні заходи щодо дотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов.

Ліцензування будівельної діяльності та контроль за додержанням ліцензійних умов здійснюється Держархбудінспекцією та її територіальними органами. У результаті здійснення контрольних заходів Держархбудінспекцією щодо суб'єкта будівельної діяльності можуть виникати підстави для зупинення дії ліцензії, зокрема в разі наявності акта перевірки суб'єкта будівельної діяльності щодо порушення ліцензійних умов, якщо виявлені порушення неможливо усунути у процесі провадження будівельної діяльності, або акта комісії з розслідування причин аварії на будівництві об'єкта, що не призвела до загибелі людей або тяжких екологічних наслідків [14].

Зважаючи на викладене вище, робимо висновок, що основні контрольно-наглядові повноваження у сфері будівництва житла в Україні мають і реалізують Мінрегіонбуд України і Держархбудінспекція. Однак це не єдині органи державного нагляду (контролю) у галузі будівництва житла. Розглянемо й інші органи державної влади України, які мають повноваження здійснювати державний нагляд (контроль) у галузі будівництва житла.

Будь-яке будівництво, зокрема і житлове, неможливе без контролю з боку природоохоронних органів. Так, орган, який підпорядкований Міністерству охорони навколишнього

природного середовища України, – Державна екологічна інспекція має право обмежувати чи зупиняти (тимчасово) діяльність підприємств, установ і організацій та експлуатацію об'єктів (у тому числі будівництво, реконструкцію та розширення об'єктів) і подавати Мінприроди пропозиції щодо припинення їх діяльності у разі порушення ними вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку [15].

Будівництво житла, особливо будівництво багатоповерхових будинків, підлягає контролю та нагляду з боку санітарно-епідеміологічних органів. Зокрема, Державна санітарно-епідеміологічна служба здійснює у межах своїх повноважень державний санітарно-епідеміологічний нагляд та контроль за дотриманням вимог законодавства у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами [16].

Держкомзем України відповідно до Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» здійснює державний контроль за використанням та охороною земель [17], зокрема і таких, які передані для будівництва житлових об'єктів. У системі Держкомзему діє Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель (далі – Держземінспекція), яка організовує і здійснює державний контроль за дотриманням встановленого порядку набуття і реалізації права на землю; використанням земельних ділянок відповідно до цільового призначення тощо [18].

За наявності на території населеного пункту об'єктів культурної спадщини в складі генерального плану або детального плану території розробляється історико-архітектурний опорний план, у якому визначаються охоронні зони пам'яток та зони регулювання забудови, а також заходи щодо їх охорони та використання. Контроль за їх дотриманням здійснюють спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій [11]. У випадках, коли будівництво житла впливатиме на стан об'єктів культурної спадщини, відповідні контрольно-наглядові повноваження має і реалізує орган, який пе-

ребує в підпорядкуванні Міністерства культури та туризму України, – Державна служба з питань національної культурної спадщини. Цей державний орган видає дозволи на проведення будівельних, земляних та інших робіт на пам'ятках національного значення, у межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць; у межах повноважень, наданих Міністерством культури та туризму України, погоджує програми та проекти містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, земляних робіт в межах території, на якій розташовані пам'ятки національного значення, а також програми та проекти, в результаті реалізації яких може змінитися стан об'єктів культурної спадщини; Державна служба з питань національної культурної спадщини навіть повноважна приймати рішення про заборону будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу знищення, руйнування або пошкодження нерухомої пам'ятки або провадиться з порушенням законодавства у сфері охорони культурної спадщини [19].

Державний департамент пожежної безпеки Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи відповідно до Закону України «Про пожежну безпеку» бере участь у роботі комісії з прийняття в експлуатацію об'єктів та відведення територій під будівництво [20].

При будівництві житла контрольно-наглядові повноваження має також Інспекція державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України [21].

Зазначений перелік органів державної влади, які мають контрольно-наглядові повноваження у галузі будівництва житла, не є остаточним, однак, зважаючи на лімітований обсяг цієї роботи, обмежимося розглядом повноважень зазначених вище органів.

З'ясуємо інші органи державної влади, які також здійснюють контрольно-наглядові повноваження у сфері будівництва житла. Відповідний порядок передбачає, що акт готовності об'єкта до експлуатації підлягає за письмовим зверненням замовника погодженню протягом 10 робочих днів виконавчим комітетом сільської, селищної або міської ради чи місцевою державною адміністрацією та органами, до

повноважень яких згідно із законом належить участь у прийнятті закінчених будівництвом об'єктів в експлуатацію (виділено нами – З. Щ.) [12]. Як бачимо, перелік таких органів не визначається. Подібна невизначеність щодо виключного переліку органів, уповноважених на участь у прийнятті закінчених будівництвом об'єктів в експлуатацію та на інші контрольно-наглядові заходи, існує і у законах. Наприклад, Закон України «Про планування і забудову територій» визначає, що «державний контроль за плануванням, забудовою та іншим використанням територій здійснюється... Державною архітектурно-будівельною інспекцією України та її територіальними органами, а також іншими спеціально уповноваженими органами виконавчої влади» [22].

Вважаємо, що повноваження на здійснення контрольно-наглядових заходів органами державної влади мають визначатися виключно законом. Тому на рівні підзаконних нормативно-правових актів не повинно бути розширеного тлумачення щодо переліку органів нагляду (контролю) за здійсненням будівництва житла. А тому позиція Держархбудінспекції, викладена у листі «Про необхідність погодження акта готовності об'єкта будівництва», щодо права Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю вказувати на «необхідність погодження акта готовності тим чи іншим органом залежно від функціонального призначення об'єкта будівництва» [23] видається дискусійною. Адже відповідно до Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [24]. Держархбудінспекція не має повноважень на довільне визначення переліку органів державної влади, які б здійснювали контрольно-наглядові заходи у галузі будівництва. Тому виключний перелік органів державної влади, уповноважених брати участь у погодженні акта готовності об'єкта житлового будівництва (а так само і на інших етапах будівництва житла), на нашу думку, має бути передбачений законом.

На підтвердження такої позиції наведемо цитату з листа Мінрегіонбуду України, у якому враховано конституційне положення щодо підстав та способу дій органів державної вла-

ди у частині встановлення виключного переліку документів як підстави для видачі дозволу. У вказаному документі зазначено, що для отримання дозволу на виконання будівельних робіт замовник та підрядник подають документи, перелік яких визначений ст. 29 Закону України «Про планування і забудову територій», і даний перелік є виключним. Як висновок визначено, що вимоги органів місцевої виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо отримання будь-яких інших дозволів, у тому числі ордерів на порушення благоустрою, є безпідставними [25].

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що основні контрольно-наглядові повноваження у сфері будівництва житла в Україні мають і реалізують Мінрегіонбуд України і Держархбудінспекція. Інші органи державної влади України також мають контрольно-наглядові повноваження у галузі будівництва житла, зокрема: Державна екологічна інспекція Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Державна санітарно-епідеміологічна служба, Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель, Державна служба з питань національної культурної спадщини Міністерства культури та туризму України, Державний департамент пожежної безпеки Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Інспекція державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України тощо.

Наше дослідження дає підстави зробити висновок про те, що Держархбудінспекція не має повноважень на довільне визначення переліку органів державної влади, які б здійснювали контрольно-наглядові заходи у галузі будівництва. Тому виключний перелік органів державної влади, уповноважених на контрольно-наглядові заходи на будь-яких етапах будівництва житла, має бути передбачений лише законом.

У цьому напрямі перспективами подальших досліджень визначаємо питання реєстраційного і дозвільного порядку здійснення будівництва житла в Україні, а також удосконалення адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері будівництва житла в Україні.

Література

1. Андрійко О. Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. Ф. Андрійко. – К., 1999. – 38 с.
2. Ярмакі Х. П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / Х. П. Ярмакі. – Х., 2007. – 41 с.
3. Вітвіцький С. С. Державний контроль у сфері ліцензійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С. С. Вітвіцький. – Х., 2004. – 18 с.
4. Касьяненко Л. М. Правові основи здійснення фінансового контролю органами державної податкової служби України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Л. М. Касьяненко. – Ірпінь, 2004. – 18 с.
5. Остапович Г. М. Державний контроль на ринку цінних паперів України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г. М. Остапович. – К., 2006. – 21 с.
6. Німко О. Б. Адміністративно-правове регулювання державного молодіжного житлового кредитування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. Б. Німко. – К., 2008. – 19 с.
7. Адміністративне право України : підручник / [Ю. П. Битяк (ред.), В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
8. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : закон України від 5 квіт. 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.
9. Положення про державний архітектурно-будівельний контроль : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 берез. 1993 р. № 225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – У редакції постанови Кабінету Міністрів України від 7 квіт. 1995 р. № 253.
10. Положення про Міністерство регіонального розвитку та будівництва України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 16 трав. 2007 р. № 750 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1545.
11. Про затвердження Типових регіональних правил забудови : наказ Держбуду України від 10 груд. 2001 р. № 219 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 3. – Ст. 99.
12. Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовт. 2008 р. № 923 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 41. – Ст. 1370. – У редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20 трав. 2009 р. № 534.
13. Про результати роботи Державної архітектурно-будівельної інспекції та її територіальних органів у I кварталі 2009 року : рішення колегії Мінрегіонбуду України від 23 квіт. 2009 р. № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
14. Порядок ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 5 груд. 2007 р. № 1396 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 94. – Ст. 3441.
15. Про урядові органи державного управління у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища : постанова Кабінету Міністрів України від 16 черв. 2004 р. № 770 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 24. – Ст. 1589.
16. Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 верес. 2004 р. № 1272 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 39. – Ст. 2586.
17. Про затвердження Положення про Державний комітет України із земельних ресурсів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 берез. 2008 р. № 224 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 23. – Ст. 698.
18. Про утворення Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель : постанова Кабінету Міністрів України від 21 черв. 2010 р. № 477 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 47.
19. Про Державну службу з питань національної культурної спадщини : постанова Кабінету Міністрів України від 15 берез. 2006 р. № 336 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 11. – Ст. 761.
20. Про затвердження Положення про Державний департамент пожежної безпеки : постанова Кабінету Міністрів України від 11 квіт. 2002 р. № 500 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 15. – Ст. 816.
21. Про затвердження Положення про Інспекцію державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України : постанова Кабінету Міністрів України від 30 серп. 1999 р. № 1592 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 35. – Ст. 45.
22. Про планування і забудову територій : закон України від 20 квіт. 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 31. – Ст. 250.
23. Про необхідність погодження акта готовності об'єкта будівництва : лист Держархбудінспекції від 20 серп. 2009 р. № 22/9-5243 // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – № 93. – С. 32.
24. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
25. Стосовно необхідності отримання дозволів, у тому числі ордерів на порушення благоустрою для виконання будівельних (підготовчих) робіт у межах земельної ділянки, відведеної під будівництво об'єктів містобудування, крім дозволу на виконання будівельних робіт інспекції державного архітектурно-будівельного контролю : лист Мінрегіонбуду від 8 лип. 2009 р. № 22/9-4131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

Надійшла до редколегії 08.09.2010